

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI KÖZPONT
Közegészségügyi Laboratórium és Módszertani Főosztály
Közegészségügyi Főosztály

**Tájékoztató gyógymedencék szűrő-forgató rendszer létesítése és
üzemeltetése alóli felmentéséről, gyógyvíz, gyógyhatású vizek
kezeléséről**

Tartalom

Tartalom.....	1
1) Bevezetés	2
2) Gyógymedencék létesítése, szűrő-forgató rendszer alóli felmentés engedélyezése	4
2.1.) NNGYK szakhatósági állásfoglalása	6
2.2. NNGYK szakhatósági állásfoglalásához szükséges dokumentumok és értékelésük	7
3.) Gyógyvíz, gyógyhatású víz tervezett vízkezelésének, fertőtlenítésének értékelése	8
3.1. Szükséges dokumentumok.....	8
3.2. Gyógymedence vízkezelésének értékelési szempontjai	9
3.3. Gyógyvízkezelés próbaüzemi laboratóriumi vizsgálata az NNGYK Környezetegészségügyi Vizsgáló Laboratóriumában.....	10
1. melléklet	11

1) Bevezetés

Az Európai Közösségben természetes ásványvizek kinyeréséről és forgalmazásáról az EK 2009/54/EK irányelv rendelkezik. Magyarországon a természetes ásványvizek, gyógyvizek, gyógyiszapok kitermelését, felhasználását és a megnevezés engedélyezését a *természetes gyógytényezők*ről szóló 509/2023 (XI.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 509/2023. Korm. rendelet), a medencés fürdővizek minőségi követelményeit a *közhasználatú fürdők létesítéséről és üzemeltetéséről* szóló 510/2023 (XI.20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 510/2023. Korm. rendelet) rögzíti.

Az 509/2023. Korm. rendelet alapján Magyarországon kitermelt természetes ásványvizet természetes ásványvíz minőségre, valamint gyógyvizet, gyógyhatású vizet, gyógyiszapot és gyógygázt (és egyéb természetes gyógytényezőt) természetes gyógyhatásra utaló elnevezéssel ellátni csak a népegészségügyi feladatkörben eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: BFKH) engedélyével lehet.

Elismert ásványvizet, gyógyvizet, gyógyhatású vizet és gyógygázt az előfordulási helyen lehet felhasználni. Külső felhasználású ásványvizek, gyógyvizek és gyógyhatású vizek esetében az előfordulási helyen történő felhasználás kötelezettsége alól – a közegészségügyi előírások betartása mellett, csővezetéken keresztül történő felhasználással – a BFKH felmentést adhat, amennyiben igazolható, hogy a víz a szállítás során nem szennyeződik, valamint nem változik az összetétele a természetes ingadozás mértékét meghaladóan.

Elismert gyógyvizet és gyógygázt az előfordulási helyen lehet palackozni és forgalomba hozni. Belső felhasználású gyógyvizek esetében a helyben történő palackozás kötelezettsége alól – a közegészségügyi előírások betartása mellett – a BFKH felmentést adhat, amennyiben igazolható, hogy a víz a szállítás során nem szennyeződik, valamint nem változik az összetétele a természetes ingadozás mértékét meghaladóan.

Elismert természetes ásványvíz, gyógyvíz elnevezés használata akkor engedélyezhető, ha a víznyerőhelyen kifolyó víz eredete és minősége megfelel az 509/2023. Korm. rendelet 2. mellékletben foglaltaknak.

Elismert természetes eredetű gyógyhatású víz elnevezés használata akkor engedélyezhető, ha a víz a felhasználási helyén megfelel az 509/2023. Korm. rendelet 2. mellékletben foglaltaknak.

A gyógyvíz az olyan természetes ásványvíz, amelynek bizonyított gyógyhatása van.

A gyógyhatású víz elismert természetes ásványvízből vagy természetes ásványvizekből, hőmérséklet-beállítás céljából legfeljebb 30% egyéb közműves hálózati vagy egyéb kútvízzel való keverés vagy az MSZ 15234 szerinti vagy egyéb engedélyezett vízkezelés során előállított víz, amely a felhasználás helyén is megfelel a külsőleg történő felhasználású ásványvíz minőségi követelményeinek, és bizonyított gyógyhatása van.

Az engedélyezéshez szükséges dokumentumok körét az 509/2023. Korm. rendelet 15. § (2) bekezdése, az engedély hatályát a 16. § (3) bekezdése tartalmazza. Az engedélyezéssel kapcsolatban bővebb felvilágosítás az engedélyező hatóságtól, a BFKH-tól kérhető.

Azokat a medencéket, melyeket gyógyvízzel vagy gyógyhatású vízzel működtetnek és amelyben a víz fizikai és kémiai tulajdonságait hasznosító gyógyászati szolgáltatásokat nyújtanak gyógymedencéknek nevezzük.

2) Gyógymedencék létesítése, szűrő-forgató rendszer alóli felmentés engedélyezése

Az 510/2023. Korm. rendelet alapján a fürdési célú létesítményeket, medencéket az MSZ 15234 és az MSZ 15236 szabványok előírásainak megfelelő vagy azzal egyenértékű (NNGYK által engedélyezett nem hagyományos technológiával – 510/2023. Korm. rendelet 17. §) vízelvezetéssel és szűrő-forgató vízkezelő technológiával kell megépíteni, üzemeltetni.

Az 509/2023. Korm. rendelet alapján a népegészségügyi feladatkörében eljáró vármegyei kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) a közhasználatú fürdő tulajdonosa, üzemeltetője vagy fenntartója kérelmére felmentést adhat gyógymedencék (gyógyvízzel vagy gyógyhatású vízzel üzemelő) esetén a szűrő-forgató berendezés létesítése, üzemeltetése alól, az alábbi feltételek esetén:

- ha a fürdési célú létesítmény (medence) jó hidraulikai kialakítása igazolt,
- ha a szűrő-forgató üzemeltetés az elismert gyógyvíz vagy gyógyhatású víz gyógyhatását igazoltan károsítja,
- ha a mikrobiológiai vízminőség más módszerrel biztosítható.

A medence töltésére használt gyógyvíz nem keverhető más forrásból származó vízzel, továbbá az összetételének meg kell egyeznie a fürdési célú létesítményben a gáztalanítás hatását figyelembe véve, a természetes ingadozás mértékén belül a kútvíz gyógyvízzé minősítést megalapozó összetételével

Gyógyhatású vízzel töltött medence vizének mikrobiológiai minőségét fertőtlenítéssel biztosítani kell.

A felmentés nem engedélyezhető ha

- a fürdési célú létesítmény (medence) hidraulikai kialakítása nem felel meg az MSZ 15234 vagy az azt helyettesítő újabb szabványban előírtaknak, illetve a jó hidraulika medencefestéses módszerrel vagy hidraulikai modellezéssel nem bizonyítható,
- nem igazolható, hogy a szűrő-forgató üzemeltetés az elismert gyógyvízzel vagy gyógyhatású vízzel üzemelő fürdési célú létesítmény vizének gyógyhatását igazoltan károsítja,
- a mikrobiológiai vízminőség más módszerrel nem biztosítható.

A gyógymedence fürdési hőmérsékletének beállításánál és a vízkezelési vagy -fertőtlenítési technológia megválasztásánál olyan eljárást kell alkalmazni, amely a víz

gyógyhatású alkotórészeinek koncentrációját maximum 20%-ban változtatja meg, ugyanakkor biztosítja a medencevíz megfelelő mikrobiológiai minőségét.

A szűrő-forgató rendszer üzemeltetése alóli felmentés 5 évig érvényes. Az engedély jogosultja köteles az engedély lejártá előtt hat hónapon belül az engedély felülvizsgálatát a kormányhivatalnál kérelmezni. Az engedélyezéshez és az engedély felülvizsgálatához szükséges dokumentumok listáját az 509/2023. Korm. rendelet 9. melléklete tartalmazza. Az engedélyezéssel kapcsolatban bővebb felvilágosítás az engedélyező hatóságtól, a területileg illetékes kormányhivaltaltól kérhető.

Az 509/2023. Korm. rendelet hatálybalépése előtt kiadott azon szűrő-forgató rendszer üzemeltetése alóli felmentési engedélyek felülvizsgálatát, ahol nem került érvényességi vagy felülvizsgálati határidő megállapításra, a jogszabály hatálybalépését követő 2 éven belül kezdeményezni kell (2026. március 19-ig).

A kormányhivatal a szűrő-forgató rendszer üzemeltetése alóli felmentés felülvizsgálatára irányuló eljárásban vizsgálja, hogy a felmentés feltételei továbbra is teljesülnek-e.

A felmentés nem hosszabbítható meg, ha

- a felmentés jogosultja a felülvizsgálat kezdeményezését elmulasztja,
- a felmentés jogosultja a felülvizsgálat kezdeményezésekor a felmentéskor fennálló feltételek megváltozását nem jelenti be,
- a felülvizsgálat eredménye alapján felmentés nem adható, vagy
- a vízbázis értékelése alapján a hasznosítható vízkészlet kimerülésének fennáll a kockázata.

2.1.) NNGYK szakhatósági állásfoglalása

A szűrő-forgató rendszer üzemeltetése alóli felmentés engedélyezési eljárásban a kormányhivatal az országos vízügyi hatóság és a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (a továbbiakban: NNGYK), mint szakhatóságok bevonásával dönt a felmentés megadásáról vagy elutasításáról annak alapján, hogy a gyógyvíz, gyógyhatású víz minősége alapján a felmentés feltételei teljesülnek-e, továbbá, hogy a gyógyvíz, gyógyhatású víz gyógyászati szempontból értékes, biológiailag aktív alkotórészeit a vízforgatás károsítja-e.

A kormányhivatal a felmentési eljárásban *az általános közigazgatási rendtartásról* szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 55. § (1) bekezdése, valamint *az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről* szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 531/2017. Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdése és 1. melléklet 13. „Népegészségügyi ügyek” pontjának 23. alpontja alapján szakhatósági állásfoglalást kér az NNGYK-tól. Az NNGYK a szakhatósági eljárásban vizsgálja, hogy a gyógyvíz, gyógyhatású víz minősége alapján a felmentés feltételei teljesülnek-e, azaz, hogy a gyógyvíz, gyógyhatású víz biológiailag aktív alkotórészeit a forgatás, vagy a fertőtlenítés károsítaná-e.

Az Ákr. 57. § alapján **lehetőség van arra, hogy a közhasználatú fürdő tulajdonosa, üzemeltetője vagy fenntartója a felmentési eljárás megindítása előtt kérelmezze az NNGYK-tól előzetes szakhatósági állásfoglalás kiadását.** A kormányhivatalhoz a felmentési kérelemhez egy évnél nem régebbi előzetes szakhatósági állásfoglalás csatolható be, és a kormányhivatal a kérelemmel benyújtott előzetes szakhatósági állásfoglalást szakhatósági állásfoglalásként használja fel.

Amennyiben nem kerül sor előzetes szakhatósági állásfoglalás kiadására, akkor a szakhatósági értékeléshez szükséges dokumentumokat a felmentés engedélyezésére irányuló kérelemmel együtt a kormányhivatalnak kell megküldeni, és azokat a kormányhivatal továbbítja az NNGYK felé.

Emiatt felhívjuk a figyelmet, hogy a 2.2.) pontban felsorolt a szakhatósági állásfoglalás elkészítéséhez szükséges dokumentumokat teljes körűen, a részletezett feltételeknek teljes mértékben megfelelően szükséges benyújtani a kormányhivatalnak, ugyanis az engedélyezési eljárásban azok hiánypótlására (különösen az időigényes laboratóriumi vizsgálati eredmények pótlására) az engedélyezési eljárás hossza és feltételei miatt csak korlátozottan, esetlegesen az

eljárás szüneteltetésével lesz csak lehetőség. Az eljárási határidő betartása érdekében a hiánypótlásra megszabott határidő elmulasztása az eljárás megszüntetését vonja maga után.

Fentiekre tekintettel, előzetes szakhatósági állásfoglalás beszerzése javasolt az NNGYK-tól.

A gyógyvízzel, gyógyhatású vízzel töltött medencék létesítésére, üzemeltetésére vonatkozóan az 510/2023. Korm. rendelet előírásainak értelmezését segítő módszertani útmutató az NNGYK honlapján elérhető.

2.2. NNGYK szakhatósági állásfoglalásához szükséges dokumentumok és értékelésük

A gyógyvizek, gyógyhatású vizek esetében a szűrő-forgató rendszer telepítése, üzemeltetése alóli felmentés feltételeinek, forgathatóságának és fertőtleníthetőségének vizsgálata történik meg. Továbbá, hogy rendelkezésre áll-e olyan vízkezelő eljárás, fertőtlenítési mód, mely elméletben, a víz összetétele alapján feltételezhetően nem változtatja meg a gyógyvíz biológiailag aktív komponenseinek mennyiségét 20%-nál nagyobb mértékben.

Az NNGYK szakhatósági állásfoglalásának kiadásához az alábbi adatok megadása, dokumentumok megküldése szükséges:

- Az érintett kút/kutak neve, kataszteri száma
- A gyógyvízkút vagy gyógyhatású víz gyógytényező megnevezés használatára szóló engedélye (BFKH adja ki)
- A kútvíz, illetve gyógyhatású víz utolsó 509/2023. Korm. rendelet 7. melléklet szerinti teljes körű vizsgálati eredménye.
- Az érintett medence/medencék jellemzői (neve, méretei, üzemeltetési rendje, tápláló kutak, vízkeverés).
- A felmentett medencében az engedélyezéskor is alkalmazott vízkezelés, technológiai folyamatára (pl. gáztalanítás, hőcserélő stb).

3.) Gyógyvíz, gyógyhatású víz tervezett vízkezelésének, fertőtlenítésének értékelése

A kormányhivatal egy gyógymedencében az üzemeltető által bevezetni kívánt konkrét vízkezelési és fertőtlenítési eljárás értékelésére vonatkozóan kérheti az NNGYK szakvéleményét, arra vonatkozóan, hogy a tervezett eljárás (kezelés, vagy fertőtlenítés) milyen hatással van a kútvíz biológiailag aktív komponenseire. Ebben az esetben a technológia hatásának értékelése az eljárás bevezetését követően végzett terhelés nélküli (fürdőzők nélküli) medencében végzett próbaüzemi vizsgálatok eredményei alapján történik.

3.1. Szükséges dokumentumok

Egy konkrét tervezett vízkezelési eljárás, fertőtlenítés értékelésével kapcsolatban a 2.2.) pontban felsoroltakon kívül az alábbi dokumentumok benyújtása szükséges:

- Technológiai folyamatára, a bevezetni kívánt vízkezelési lépések leírása, összefoglalása)
- Az alkalmazni kívánt fertőtlenítőszer típusa, biocid engedélyének a száma, és a tervezett adagolási koncentráció
- Próbaüzemi vizsgálati eredmények az 1. táblázat szerint.

1. táblázat

Vizsgálatok	Gyakoriság	Mintavételi hely
<u>Laboratóriumi vizsgálatok:</u> 1) mikrobiológiai vizsgálatok: telepszám 37°C-on, <i>E.coli</i> , <i>Enterococcus</i> , <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	egyszer	kezelt kútvíz, vagy a vízkezelés nyersvize
2) kémiai vizsgálatok: • pH, fajlagos elektromos vezetőképesség, lúgosság, összes keménység, hőmérséklet, Na, K, Mg, Ca, Fe, Mn, ammónium, nitrit, nitrát, klorid, szulfát, foszfát, összes ásványi anyag, lítium, bromid, jodid, szulfid, metakovasav; • amennyiben a gyógyvíz minősítés alapjául szolgál: radon, szabad szén-sav • TOC • amennyiben a töltővízként felhasznált kútvíz az utolsó 509/2023 (XI.20.) Kormányrendelet 7. melléklet szerinti teljes körű vizsgálati eredménye	egyszer	kezeletlen (próbaüzem előtti) medencék vize
	kétszer, legalább egy hét különbséggel	kezelt (próbaüzemi) medencék vize

alapján kimutatási határ feletti mennyiségben tartalmazza: BTEX, fenolindex, fenolok, PAH vegyületek • maradék fertőtlenítőszer • az alkalmazott fertőtlenítőszer típusától függően fertőtlenítési melléktermékek az 510/2023 (XI.20.) Kormányrendelet szerint		
<u>Helyszíni vizsgálatok:</u> pH, zavarosság, hőmérséklet, valamint az alkalmazott fertőtlenítőszer koncentrációjának mérése üzemidőben 2 óránként	üzemidő alatt 2 óránként	medencék vize a próbaüzem alatt

A laboratóriumi vizsgálatokat fürdővíz vizsgálatra akkreditált laboratóriumnak kell végeznie. A helyszíni vizsgálatok a közhasználatú fürdő üzemeltetője által is végezhetők. A vizsgálati jegyzőkönyvekben egyértelműen kell feltüntetni a kutat, illetve a mintavételi helyet (kútvíz, kezelt víz, medencevíz stb.).

3.2. Gyógymedence vízkezelésének értékelési szempontjai

A vízkezelés, különösen a fertőtlenítés minden esetben javasolt, ha rendelkezésre áll olyan vízkezelő eljárás, mely elméletben a gyógyvíz biológiailag aktív komponenseit nem, vagy csak a természetes ingadozás mértékénél (20%-nál) kisebb mértékben változtatja meg. Amennyiben rendelkezésre áll olyan technológia, mely esetén a vízkezelés megfelelésége feltételezhető, annak igazolását az 1. táblázat szerinti próbaüzemi vizsgálatokkal szükséges igazolni.

A próbaüzemi vizsgálati eredmények értékelése:

- a fertőtlenítési eljárás akkor megfelelő hatékonyságú, ha a kezelt medencevíz minősége megfelel az 510/2023. Korm. rendelet 6. melléklet szerinti szűrt és medencevízre vonatkozó határértékeknek;
- a vízkezelési eljárás megfelelő, ha a kezeletlen és a kezelt medencevízre vonatkozó eredmények a gyógyvíz minősítését megalapozó komponensek tekintetében a természetes ingadozás mértékénél (20%) kevésbé térnek el;
- az illékony komponensek (szulfid, szabad szénsav) mennyiségének változása a medencevízben a paraméterek jellegét figyelembe véve egyedi értékelést igényel.

3.3. Gyógyvízkezelés próbaüzemi laboratóriumi vizsgálata az NNGYK Környezetegészségügyi Vizsgáló Laboratóriumában

Az NNGYK Környezetegészségügyi Vizsgáló Laboratóriuma (NNGYK-KVL) rendelkezik akkreditációval felszín alatti víz mintavételére és vizsgálatra az 509/2023. Korm. rendelet 7. melléklete szerinti teljes körű paraméterkörre. A laboratórium akkreditációs okiratának száma: NAH-1-1070/2023. Trícium vizsgálatot az NNGYK-KVL laboratóriuma alvállalkozó bevonásával végzi.

Medencevíz vizsgálatára (509/2023. Korm. rendelet 7. melléklete szerinti teljes körű paraméterkörre) az NNGYK-KVL jelenleg nem teljes körűen akkreditált. A vizsgálati lehetőségekre vonatkozóan egyedileg szükséges érdeklődni.

A mintavételre és vizsgálatokra megrendelést az 1. mellékletben szereplő, vagy azzal azonos tartalommal rendelkező megrendelő levéllel fogadunk emailben a vizosztaly@nngyk.gov.hu email címen. A mintavétel lehetséges időpontját valamint a konkrét vizsgálati lehetőségeket a megrendelést követően telefonon egyeztetni a laboratórium. Mintavételre csak hétfői és keddi napon van lehetőség.

A mintavétel és a vizsgálatok megrendelésével kapcsolatban további tájékoztatás kérhető az NNGYK Vízhigiénés szakmai területétől, az alábbi elérhetőségeken: Tel.: 476-1173, központi e-mail cím: vizosztaly@nngyk.gov.hu

A mintavétel és a laboratóriumi vizsgálatok költsége a vizsgálandó paraméterek alapján egyedi árajánlatban kerül meghatározásra. A kiszállási díj (akkreditált mintavétel, mintaszállítás): vidéken: (10.000 Ft alapidíj+211Ft/km)+ÁFA; Budapesten: 10.000Ft+ÁFA

1. melléklet

Céges fejléc

Megrendelő

Címzés: Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ

Budapest 1097 Albert Flórián út 2-6., Fax: 215-0148

Tárgy: Természetes ásványvíz, gyógyvíz laboratóriumi vizsgálata

Tisztelt Címzett!

Megrendeljük Önöknél az alábbi gyógymedence vízkezelésének próbaüzemi vizsgálatát

Kérelem tárgya: helyszíni mintavétel valamint laboratóriumi vizsgálatok

Gyógymedence neve:

Gyógymedence elhelyezkedése (település):

.....

Medence töltésére használt kutak neve, kataszteri

száma:.....

Vízkezelés:

Mintavétel pontos helye:

A kérelmező cég

Neve:

Címe:

Számlázási címe:

Adószáma:

A kérelmező cég elérhetőségei (tel., e-mail, stb...), kapcsolattartó megnevezése:

.....

.....

A kérelemhez benyújtott dokumentumok felsorolása:

.....

.....

.....

.....

Megjegyzések:

.....

.....

.....

.....

Dátum:.....

.....

Aláírás

Céges pecsét